



# Radikal

Radikal

Soruları bil

## Tıp çok değişti, önyargılar değişmedi



HIV'le yaşayanların en temel haklarından sağlık hizmeti alma hakkı bile ihlal edilebiliyor.

**Politika / 05/04/2009**

İSTANBUL - Komşusu iki kez silah çekti, yetmedi ev sahibine gidip onu evden atmasını istedi... Sürekli gittiği kahvehaneye alınmamaya başladı... Hastanede madde bağımlılığı tedavisi görüyordu, tedavisi bitmeden taburcu edildi... Test sonucunun travmasını yaşarken işyerindekiler ona zorla istifa mektubu imzalatmaya çalışıyordu...

Çünkü onlar HIV pozitifli.

Pozitif Yaşam Derneği'nin HIV pozitiflerin karşılaştığı hak ihlalleri raporu, virüsü taşıyanların yaşamaları için gereken sağlık hizmetini almak bir yana en çok sağlık alanında ve sosyal çevrelerinde ayrımcılığa uğradıklarını gösterdi.

HIV/AIDS'le yaşayan kişiler arasında bir iletişim ağı kurmak, tedaviye erişimlerini kolaylaştırmak, fiziksel, sosyal açıdan güçlenmelerini sağlamak gibi amacıyla kurulan

Pozitif Yaşam Derneği, Açık Toplum Enstitüsü'nün desteğiyle raporu hazırladı. Rapor Temmuz 2007- Temmuz 2008 arasında hukuk danışmanlığı ve sosyal destek hizmetleri için derneğe başvuran kişilerin anlattıklarından ve gazete haberlerine yansıyan olaylardan derlendi. Çalışmaya göre dokuzu medyadan 42'si doğrudan bildirilmek suretiyle 51 vaka tespit edildi.

Bu vakalardaki toplam hak ihlal sayısı ise 136. HIV pozitifliler yüzde 47 oranıyla en çok sağlık alanında hak ihlaline uğruyor. Bunu yüzde 17 ile sosyal çevre, yüzde 14 ile medya, yüzde 13 ile kamu kurumları ve yüzde 9 oranıyla da işyeri takip ediyor.

Rapor Türkiye'de HIV pozitif kişilerin her alanda karşılaştığı ayrımcılığı, dışlanmayı ve bilgisizliği gözler önüne seriyor. Rapordan çarpıcı örnekler şöyle:

\* Komşusu, HIV tanısı alan biri ile aynı çatı altında yaşayamayacağını belirtti . Hatta kişiye iki kez silah çekti. Ayrıca kişinin ev sahibine giderek HIV pozitif kiracısını evden çıkarmasını istedi, zararlarını karşılamayı teklif etti.

\* Kişi sosyal çevresiyle durumunu paylaştı. Sürekli gittiği kahvehanedeki çalışan "Bir daha gelme, senin çay içtiğin bardakları atmam zorunda kalıyorum" dedi.

\* HIV tanısını öğrenen hekim, HIV pozitif hasta ile ilgilenmedi, bekletti, şikâyetçinin bilinci kapalı olduğu halde hiçbir müdahalede bulunmadı. Yakınlarına hastanın yoğun bakıma ihtiyacı olduğu,

hastanede yatak olmadığı, yoğun bakım olan bir yer araştırmaları gerektiği söylendi Bu durum saatlerce devam etti ve hastaya refakat eden kişinin itirazları üzerine, hasta sedyeye ile yoğun bakım servisine çıkarıldı. Fakat hastaneye geliş ile yoğun bakım servisi arasında geçen yaklaşık altı saat ciddi bir süre hastaya müdahale edilmedi. Hastane personeli “Aman AIDS’li bu, yatağa yatırmayın, aman dokunmayın, size de bulaşır” diye hastanın başında yüksek sesle konuştu ve bu konuşmaları hasta duydu. İki boş yatak olmasına rağmen hasta sedyede bekletildi.

\* HIV bulaşma riski olan bir durum sonrasında hastanede ameliyathane görevlisi olan sağlık çalışanına test yapıldı ve sonuç pozitif çıktı. Kişi olayın travmasını yaşarken zorla istifa dilekçesi imzalatırıldı ve işten çıkarıldı.

\* Balon satarak geçimini sağlamaya çalışıyordu. Dört kişinin şikâyeti sebebiyle Sağlık Grup Başkanı, belediyeye ‘Bu işi yapamaz’ yazısı gönderdi. Balonları pompa ile şişirdiğini, bu şekilde kimseye bir şey bulaşmayacağını beyan etmesi neticesinde, işini tekrar yapabilir hale gelebildi. Ancak toplum baskısı devam etti.

\* İmam nikâhlı olan eşler çocuk sahibi olduktan sonra resmi nikâh yapmak istedi, sağlık ocağına evlilik öncesi testler için yönlendirildiklerinde HIV pozitif olan kişi sağlık durumunu beyan etti. Görevli doktor negatif eşi çağırıp emin olup olmadığı konusunda sorguya çekti. Belediyedeki görevlilere kişinin tanısı açıklandı. Belediyedeki nikâh memuru “Kendimi ve belediye başkanını zan altında bırakmam. Kanunen bu nikâhı kıymam, gidin nereye şikâyet ederseniz edin” diyerek kalabalığın içerisinde evrakları kişiye fırlattı ve kişinin tanısını oradaki kalabalığa duyurdu.

\* Danışan daha önce HIV tanısı aldı; evlilik için başvuru yapıldığında test sonuçlarının pozitif olduğunu gören hekim tarafından Sağlık Grup Başkanlığı’na yönlendirildi. Daha sonra nüfusa yazı yazılarak HIV tanısı evraka işlendi; kişinin nişanlısı çağrılarak ayrı bir görüşme yapıldı ve evlenirse mutlaka kendisine HIV bulaşacağı söylendi. Nişanlısı daha önce tanıyı bildiği halde nişanı bozdu.

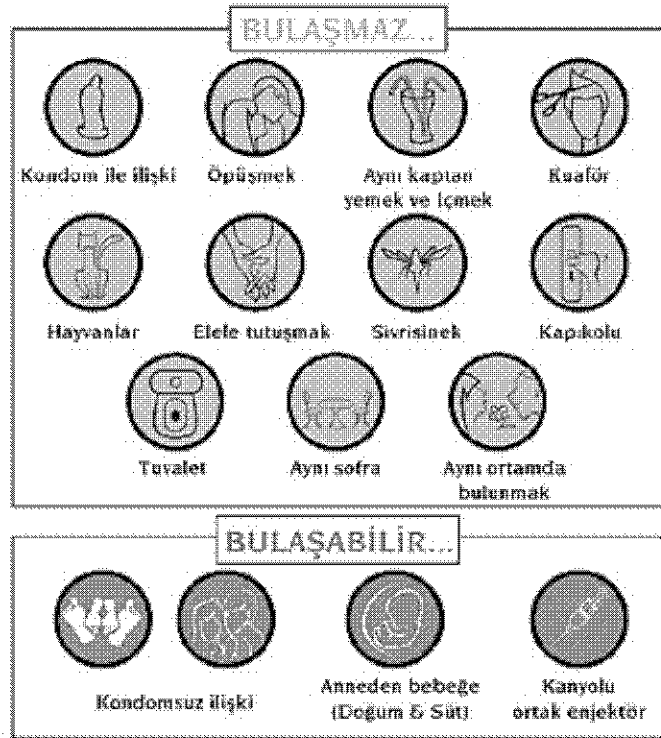
\* HIV ile yaşayan transseksüel kişinin evi izinsiz fuhuş gerekçesiyle polis tarafından mühürlendi. İlaçlarını sürekli kullanılması gerektiğini ve ilaçlarını almak istediğini söylediğinde bile eve tekrar giriş izni verilmedi. Cezaevinde düzenli olarak ilaçlarını alamadı ve tedavi hakkı ihlâl edildi.

\* Hastanede madde bağımlılığı tedavisi görülürken rutin testleri arasında HIV testi de yapıldı. Pozitif sonuç çıktıktan sonra tedavisi tamamlanmadan hastaneden çıkartıldı. Danışan intihar eğilimindedir.

İlaçlar sayesinde neredeyse kronik bir hastalık haline geldi

HIV (Human Immunodeficiency Virus), Türkçe’de İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü olarak adlandırılan bir virüs. İnsan bağışıklık sisteminin zayıflamasına ve tedavi alınmadığı durumda tamamen da etkisiz hale gelmesine neden olur. AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome), HIV enfeksiyonunun ilerlemiş halidir. Ancak her HIV taşıyıcısı aynı zamanda AIDS gelişimi de görülmüş kişi demek değildir.

HIV bulaştığı insanın vücudunda yıllarca bulgu vermeden kalabilir. Kişi eğer virüsü cinsel yolla almışsa, ortalama 8-10 yıl boyunca hekime başvurmasını gerektiren bir bulgusu olmayabilir. Virüs kan yoluyla alınmışsa, bu süre azalarak, beş ay ile iki yıl arasında değişebilir. AIDS’in kesin bir tedavisi yoktur ancak hastalık çeşitli ilaçlarla büyük oranda kontrol altına alınabiliyor ve HIV pozitif insanlar uzun yıllar boyunca sağlıklı olarak kalabiliyor. HIV pozitif kişiler, tedavilerini ve kontrollerini aksatmadıkları sürece diğer insanlar gibi sağlıklı hallerini koruyabilme şansına sahipler. HIV enfeksiyonu artık sonu beklemekle geçirilen çaresiz bir hastalık olarak değil, neredeyse kronik bir rahatsızlık gibi kabul ediliyor. Bunu sağlayan unsurların başında, tedavide kullanılan ilaç sayısının artmış olması geliyor. Bir başka unsur



ise, enfeksiyonun seyri esnasında yapılan kan testlerinin daha gelişmiş olması ve elde edilen deneyimler sonucu daha iyi yorumlanabilmesi.

#### **AIDS'in tanısı**

Elisa yöntemiyle yapılan kan testiyle olur. Bu testin doğru sonuç vermesi için 10-12 hafta süre geçmesi gerekiyor. Hemen hemen tüm devlet ve üniversite hastanelerinde bu test yapılıyor.

Ayrıca pek çok özel hastanede ve laboratuvarında da Elisa testi yapılabilir.